

Haridus- ja Teadusministeerium

Teie: 21.02.2024 nr HTM/24-0174/-1K

Meie: 21.03.2024 nr 1-7/40-3

**Eesti Vabariigi haridusseaduse ja teiste seaduste
muutmise seaduse (õppimiskohustuse kehtestamine)
eelnoõ kohta arvamuse edastamine**

Lugupeetud Kristina Kallas

Kooskõlastame Eesti Vabariigi haridusseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (õppimiskohustuse kehtestamine) eelnõu alltoodud tähelepanekutega arvestamisel. Kõrgharidusseaduse § 21 lg 5 kohaselt kohaldatakse kutseõppe korraldamisele rakenduskõrgkoolis kutseõppeasutuse seaduses õppekava, õppekorralduse, õpetajate, rahastamise, kutseõppe läbiviimise õiguse ja kutseõppe kvaliteedi hindamise kohta sätestatud. Meie hinnangul ei arvesta eelnõus toodu Sisekaitseakadeemias (edaspidi SKA) õpetatavate erialade valdkondliku eripäraga ning tegevuse rahastamise erisustega.

- 1) Eelnõuga täiendatakse kutseõppeasutuse seadust (edaspidi *KutÕS*) §-ga 32¹. KutÕS-ele lisatava § 32¹ lõike 2 kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav minister õpilase arengu ja õppimise toetamise, sealhulgas tugimeetmete rakendamise tingimused ja korra. Kuna rakendusakti kavandit lisatud ei ole, pole võimalik hinnata, milliseid muudatusi toob nimetatud korra kehtestamine kaasa SKA-s toimuva kutseõppe õppekorraldusele.
- 2) Eelnõuga täiendatakse KutÕS-t §-ga 34¹ ning sätestatakse õpilase koolist väljaarvamise tingimused. SKA jaoks on oluline, et kutseõppest väljaarvamise tingimused oleksid ühetaolised kõrgharidusseaduse §-s 17 sätestatud tingimustega. Teeme ettepaneku mitte kohaldada rakenduskõrgkoolidele eelnõuga lisatavat §-i 34¹. Meie hinnangul ei peaks rakenduskõrgkoolis õppivate koolikohustusega õpilaste väljaarvamise tingimused erinema rakenduskõrgharidusastme õppes väljaarvamise tingimustest. SKA-le on äärmiselt oluline, et koolil oleks õigus koolikohustusega õpilane eksmatrikuleerida ka siis, kui õpilane ei jõua õpingutes edasi, on toime pannud olulise vääritud teo (nt plagiaat) või kui ta rikub oluliselt õppekorralduse tingimusi ja korda. Samuti peaks Sisekaitseakadeemial olema õigus õpilane eksmatrikuleerida, kui õpilane ei täida eriala valdkonna eest vastutavas valitsusasutuses kehtivaid isikuomaduste üldnõudeid või paneb toime teo, mis ei ole kooskõlas ametniku eetikakoodeksiga (SKA põhimäärus § 22 lg 5). Seda õigustab asjaolu, et SKA-s valmistatakse ette siseturvalisuse valdkonna töötajaid, kellele on seatud kõrgemad moraalinormid ja ühiskonna kõrgemad ootused.

Eelnõu kohaselt arvatakse õpilane koolist välja, kui õpilasel on õpinguid takistavad olulised õppevõlgnevused õppekavaga määratud põhiõpingutes ja kool on eelnevalt õppija toetamiseks rakendanud kõiki tema käsutuses olevaid toetusmeetmeid. Eelnõust ja selle seletuskirjast jääb ebaselgeks, milliseid õppevõlgnevusi on võimalik hinnata oluliseks ja milliseid mitteoluliseks.

- 3) Eelnõuga täiendatakse KutÕS-t § 35 lõikega 11. Eelnõu kohaselt on õpilasel õigus direktori otsusel jätkata alustatud õpinguid vabade kohtade olemasolul samas koolis teisel õppekaval ilma koolist väljaarvamise ja vastuvõtmise toiminguid läbi viimata. Kuna õppekavade vastuvõtutingimused võivad oluliselt erineda, siis tagamaks, et õppekavale üle viidav õpilane vastab õppekavaga seotud vastuvõtutingimustele (sh läbinud asjakohase taustakontrolli), tuleks KutÕS § 35 lõiget 11 täiendada ning sätestada, et ühelt õppekavalt teisele üle viimise eelduseks on ka õppekaval õppimisele kehtestatud vastuvõtutingimuste täitmine.
- 4) Eelnõuga täiendatakse KutÕS-t §-ga 47¹, milles sätestatakse kutseõppe õppekulude hüvitamise tingimused ja alused. SKA suhtes ei kohaldu KutÕS-i § 47 lõikes 10 nimetatud tegevustoetuse eraldamise regulatsioon. Eelnõus ei ole arvestatud, et KutÕS-i § 47 lõikest 14 tulenevalt kehtestab sisekaitsealise rakenduskõrgkooli kutseõppe finantseerimise alused, tingimused ja korra siseminister määrusega. Eeltoodust tulenevalt tuleks KutÕS-i § 47 lõiget 14 täiendada ning sätestada, et SKA õppetegevuse valdkonna eest vastutav minister (siseminister) määrab õppekavad ja õpperühmad, mille alusel õppivatelt õpilastelt ei ole SKA-l õigust tasu nõuda (analoogne eelnõu § 3 p-ga 22). Samuti tuleks meie hinnangul täiendada KutÕS § 47¹ lg-t 4, lg-t 7 ja lg-t 8 (eelnnõu § 3 p 25) viitega KutÕS-i § 47 lg-le 14 nii, et ka SKA-l oleks võimalik kohaldada eelnõus nimetatud tasuliste koolituskohtade moodustamise õigust ja õpilastel oleks võimalik kasutada tasuta õppimise õigust ja tasulisest õppes tasuta õppele liikumise õigust (§ 47¹ lg 7 ja lg 8).
- 5) Juhime tähelepanu, et eelnõuga lisatava (eelnnõu § 3 p 25) KutÕS-i § 47¹ lõigetes 1-9 sätestatakse tasulise kutseõppe regulatsioon, samas § 47¹ lõigetes 10-11 sätestatakse õppekulude hüvitamise regulatsioon. Palume sõnastused ühtlustada.
- 6) Juhime tähelepanu, et eelnõuga lisatava (eelnnõu § 3 p 25) KutÕS-i § 47¹ lg 10 kohaselt kehtestab kutseõppe õppekulude hüvitamise tasu suuruse määramise alused ja tasu ülemmäärad riigi- ja munitsipaal-koolides Vabariigi Valitsus. Palume täpsustada, kas Vabariigi Valitsuse kehtestatud regulatsioon kohaldub ka sisekaitsealise rakenduskõrgkooli suhtes. Akadeemia hinnangul on õigem, kui sisekaitsealise rakenduskõrgkooli õppekulude hüvitamise tasu suuruse määramise alused ja tasu ülemmäärad kehtestaks siseminister.
- 7) Teeme ettepaneku muuta KutÕS-t ning luua selgus mittestatsionaarse õppevormi sisustamise osas. KutÕS-i § 28 kohaselt toimub õpe statsionaarses või mittestatsionaarses vormis. Mittestatsionaarse õppe puhul moodustab õpilase iseseisev töö üle poole moodustavad praktika ja õppekeskkonnas toimuv praktiline töö vähemalt poole õppekava mahust ning jagunevad üldjuhul võrdselt. Juhime tähelepanu sellele, et kuna mittestatsionaarse õppe puhul iseseisev töö moodustab üle poole õpingute mahust, siis praktika ja praktiline töö ei saa moodustada vähemalt poolt õppekava mahust. Palume vastuolu kõrvaldada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Häli Allas 6125069
hali.allas@siseministeerium.ee